

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я України
Всеукраїнська громадська організація
«Наукове товариство анатомів, гістологів,
ембріологів та топографоанатомів України»
Асоціація патологів України
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»**

**МАТЕРІАЛИ ДРУГОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ

10-12 жовтня 2018 року

м. Дніпро, Україна

ЗМІСТ

О.Л. Архипкіна ТИПИ РЕМОДЕЛЮВАННЯ ЛІВОГО ШЛУНОЧКА У ХВОРИХ НА ХРОНІЧНЕ ОБСТРУКТИВНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНЬ ТА ГІПЕРТОНІЧНУ ХВОРОБУ	13
Л.В. Бабийчук, С.Н. Коваль, В.Г. Бабийчук СТРУКТУРНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ МИОКАРДА МОЛОДЫХ КРЫС НА ФОНЕ СТРЕСС - ИНДУЦИРОВАННОЙ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПЕРТЕНЗИИ	14
С.М. Білаш, О.М. Проніна, М.М. Коптев, А.В. Пирог-Заказникова, А.М. Білич, Д.О. Лавренко ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ШКОЛИ КАФЕДРИ КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ І ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ	15
Н.О. Боднарчук, Д.І. Санагурський МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ У ЗАРОДКАХ В'ЮНА ВПРОДОВЖ ЕМБРІОГЕНЕЗУ ЗА ДІЇ ФЛУРЕНІЗИДУ	17
Ю.В. Боднарчук ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ МОРФО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ПЕЧІНКИ У ВІДДАЛЕНІ ТЕРМІНИ ПЕРЕБІГУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ	18
О.А. Бойко, Г.Й. Лавренчук, В.В. Талько, А.І. Довгалик, І.М. Кліш ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОЦІНКА МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН В КУЛЬТУРІ КЛІТИН ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ НАЩАДКІВ ЩУРІВ, ОПРОМІНЕНИХ РАДІОІЗОТОПОМ ЙОДУ-131	19
О. Бондаренко, М. Хевікер-Траутвайн, Н. Ердман ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН В ЕФЕРЕНТНИХ ЛІМФАТИЧНИХ ВУЗЛАХ ПІСЛЯ ІМПЛАНТАЦІЇ БІОРЕЗОРБУЮЧИХ КІСТКОВИХ ІМПЛАНТАТІВ НА ОСНОВІ МАГНІЮ	21
Н.А. Бондарович, Л.В. Останкова, Е.Е. Ямпольская, М.В. Останков, О.В. Челомбитько, А.Н. Гольцев ВЛИЯНИЕ КРИОКОНСЕРВИРОВАННЫХ КЛЕТОК ФЕТАЛЬНОЙ ПЕЧЕНИ НА СТРУКТУРУ ОРГАНОВ ИММУНОГЕНЕЗА У МЫШЕЙ ЛИНИИ СЗН/НЕ	23
В.П. Бурлаченко, Н.М. Матюшина, Ю.Т. Комиссаржевская АНАЛИЗ ИММУНОГИСТОХИМИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ «ЛИМФОМЫ ХОДЖКИНА» В ОДЕССКОМ ОБЛАСТНОМ ПАТОЛОГОАНАТОМИЧЕСКОМ БЮРО ЗА ПЕРИОД С 2014-2017Г.Г.	24
П.М. Быков, Е.И.Присяжнюк, Н.А.Шлокин АНАТОМИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВЕРХНЕЙ БРЫЖЕЕЧНОЙ АРТЕРИИ ПО ДАННЫМ КОМПЬЮТЕРНО-ТОМОГРАФИЧЕСКОЙ АНГИОГРАФИИ	26
А.М. Василенко, Т.З. Буртняк СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ШЛУНКУ ТА ДВНАДЦЯТИПАЛОЇ КИШКИ У ГІРНИКІВ КРИВБАСУ,	27

ЯКІ ХВОРІЮТЬ НА ХРОНІЧНИЙ ГАСТРОДУОДЕНІТ (КЛІНІКО-МОРФОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Т.П. Василик УЛЬТРАСТРУКТУРНІ ЗМІНИ СКЕЛЕТНИХ М'ЯЗІВ І НЕРВОВО-М'ЯЗОВИХ ЗАКІНЧЕНЬ ПРИ ВЕНТРАЛЬНИХ ГРИЖАХ 28

О.Ю. Вовк, І.В. Чеканова КРАНІОМЕТРИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ АСИМЕТРІЇ ЧАСТИН СЕРЕДНЬОЇ ЧЕРЕПНОЇ ЯМКИ 30

Ю.М. Вовк, О.Ю. Вовк ІНДИВІДУАЛЬНА АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ – НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ ЛЮДИНИ 31

О.Ю. Вовк, І.В. Чеканова ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТЕВОЇ ТА ВІКОВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ЧЕРЕПІВ ПОХОВАННЯ КУРГАННОГО МОГИЛЬНИКА СКОРОБІР БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА (8-4 СТОЛІТТЯ ДО НАШОЇ ЕРИ) 33

К.С. Волков, З.М. Небесна, Л.Д. Тупол, А.В. Довбуш, А.І. Довгалик, І.Б. Гетманюк СТРУКТУРНІ ТА МОРФОМЕТРИЧНІ ЗМІНИ ПЕЧІНКИ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ ТЕРМІЧНІЙ ТРАВМІ В СТАДІЇ ТОКСЕМІЇ 36

Н.А. Галайда УЛЬТРАСТРУКТУРА РУБЦОВОЇ ТКАНИ И РАЗНЫХ СЛОЕВ РОГОВИЦЫ ПОСЛЕ ПРОНИКАЮЩЕГО РАНЕНИЯ ГЛАЗА 37

Н.П. Гарасим, О.І. Бішко-Москалюк, Д.І. Санагурський СТРУКТУРНІ ЗМІНИ СЕЛЕЗІНКИ ЩУРІВ ЗА ДІЇ ГІСТАМІНУ І ГІПОХЛОРИТУ НАТРІЮ 39

В.В. Гаргин, В.В. Алексеева ФИЗИОЛОГИЧЕСКАЯ ПЛОТНОСТЬ ВЕРХНЕЙ СТЕНКИ ВЕРХНЕЧЕЛЮСТНОГО СИНУСА И ЕЕ ИЗМЕНЧИВОСТЬ ПРИ ОСТРЫХ И ХРОНИЧЕСКИХ ФОРМАХ ВЕРХНЕЧЕЛЮСТНЫХ СИНУСИТОВ 40

В.І. Гарець, Л.Я. Федонюк, К.В. Шевченко СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЛАСНОЇ ПЛАСТИНКИ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ЯСЕН ЩУРІВ ПІСЛЯ ВПЛИВУ МЕТАКРИЛАТУ 41

І.Є. Герасимюк, М.О. Вацик ОСОБЛИВОСТІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ КРОВОНОСНИХ СУДИН ЛЕГЕНЬ ЩУРІВ ЗА РІЗНИХ СТУПЕНІВ ЗАГАЛЬНОГО ЗНЕВОДНЕННЯ 42

С.Г. Гичка, П.В. Кузик, В.А. Діброва БІОЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПАТОЛОГОАНАТОМІЧНОГО МАТЕРІАЛУ В НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ 43

К.А. Гольцев, К.Ю. Пархоменко, И.А. Криворучко, К.А. Ажгибесов, И.Г. Гриша, Л.В. Останкова, А.Н. Гольцев ХАРАКТЕР МОРФОЛОГИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В ИММУНОКОМПЕТЕНТНЫХ ОРГАНАХ КРЫС С ПЕРИТОНИТОМ ПОСЛЕ ЛЕЧЕНИЯ ЛИОФИЛИЗИРОВАННОЙ КОРДОВОЙ КРОВЬЮ 45

Г.Ю. Гончаренко АКТИВНІСТЬ СТЕРОЇДНИХ РЕЦЕПТОРІВ В ЯЄЧНИКАХ У ЖІНОК З АДЕНОМІОЗОМ І ГІПЕРПЛАСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЕНДОМЕТРІЮ ТА БЕЗ У ПОСТ МЕНОПАУЗИ 46

О.В. Градов ПОЛЯРИЗАЦИОННАЯ КОРРЕЛЯЦИОННАЯ ЭЛЕКТРОННО- 47

ОПТИЧЕСКАЯ МИКРОСКОПИЯ (PCLEM). ПЕРВОЕ ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЕ СООБЩЕНИЕ

Е.А. Григорьева, И.Ю. Мамай ИЗМЕНЕНИЯ КОРЫ МОЗЖЕЧКА ПОТОМСТВА КРЫС ПОСЛЕ ВВЕДЕНИЯ PGE2 САМКАМ ДЛЯ СТИМУЛЯЦИИ РОДОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 49

П.В. Григор'єва, Т.В. Хмара, О.М. Бойчук ВАРІАНТНА АНАТОМІЯ ГЛИБОКОЇ СТЕГНОВОЇ АРТЕРІЇ У ПЛОДІВ ЛЮДИНИ 5 МІСЯЦІВ 50

Н.Б. Гринцова, А.М. Романюк, В.І. Бумейстер, Л.І. Карпенко, О.О. Устьянський, А.В. Рудик МОРФОЛОГІЧНІ ТА МОРФОМЕТРИЧНІ ПЕРЕБУДОВИ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ АДЕНОГІПОФІЗА ЩУРІВ ЗА УМОВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПОЗАКЛІТИННОЇ ДЕГІДРАТАЦІЇ СРЕДНЬОГО СТУПЕНЯ 51

А.К. Гулевский, Е.Е. Жаркова ФЕНОМЕН «ОМОЛАЖИВАНИЯ» ЭРИТРОЦИТОВ ДОНОРСКОЙ КРОВИ ЧЕЛОВЕКА ПОСЛЕ ГИПОТЕРМИЧЕСКОГО ХРАНЕНИЯ И ИНКУБАЦИИ С НИЗКОМОЛЕКУЛЯРНОЙ ФРАКЦИЕЙ КОРДОВОЙ КРОВИ ЧЕЛОВЕКА (ДО 5 КДА) 52

В.А. Гуркин О ПРЕДПОСЫЛКАХ ВОЗНИКНОВЕНИЯ АНАТОМИИ В ДРЕВНЕЙ ГРЕЦИИ 54

Г.В. Довгаль, І.В. Шевченко ПОРУШЕННЯ РАННЬОГО МОРФОГЕНЕЗУ СЕРЦЯ ЗА УМОВ ВВЕДЕННЯ АЦЕТАТУ СВИНЦЮ 55

V.G. Dudenko, V.Yu. Vdovichenko, I.M. Korobka CLINICAL MORPHOMETRY OF MALE'S DIAPHRAGM IN THE SAGITTAL PLANE 57

Є.С. Дудченко, Г.Ф. Ткач, О.С. Максимова, Д.В. Годовас, М. І. Даниленко ХІМІЧНИЙ СКЛАД КІСТКОВОГО РЕГЕНЕРАТУ ЗА УМОВ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ ХРОНІЧНОЇ ГІПЕРГЛІКЕМІЇ 58

Г.А. Єрошенко, Ю.В. Тимошенко ДИНАМІКА ЗМІН ЕКСПРЕСІЇ ВУГЛЕВОДНИХ ДЕТЕРМІНАНТ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ЗАЛОЗИСТОЇ ЗОНИ ТВЕРДОГО ПІДНЕБІННЯ ДО МАННОЗОСПЕЦИФІЧНОГО ЛЕКТИНУ КОНКАНАВАЛІНУ А ДЛЯ ІНТАКТНІЙ ГРУПИ ТВАРИН ТА ЗА УМОВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ЕКЗОГЕННОЇ ГИПОСАЛІВАЦІЇ 59

Ю.Г. Жадан, О.В. Шаповал ВИВЧЕННЯ УЛЬТРАМІКРОСКОПІЧНИХ ЗМІН ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ПРИ ОПІКОВИХ ПОШКОДЖЕННЯХ 61

К.Н. Золотько, А.Н. Сукач ИССЛЕДОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРАНСПЛАНТАЦИИ КРИОКОНСЕРВИРОВАННЫХ АГРЕГАТОВ НЕЙРАЛЬНЫХ КЛЕТОК СОВМЕСТНО С МЕЗЕНХИМАЛЬНЫМИ СТЕВЛОВЫМИ КЛЕТКАМИ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ИНТРАЦЕРЕБРАЛЬНОГО КРОВОИЗЛИЯНИЯ У КРЫС 63

В.Ю. Ілляшенко, Г.Ф. Ткач, В.З. Сікора, В.І. Бумейстер, А.С. Ткаченко, О.С. Максимова ВИЗНАЧЕННЯ МАКРО- ТА МІКРОЕЛЕМЕНТНОГО СКЛАДУ КРОВІ ЩУРІВ У НОРМІ ТА ЗА УМОВ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗМ СОЛЕЙ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ 64

МЕТОДАМИ АТОМНО-АБСОРБЦІЙНОЇ СПЕКТРОФОТОМЕТРІЇ

- Т.О. Квятковська** ІСТОРІЯ НАУКОВОГО СТУДЕНТСЬКОГО ГУРТКА КАФЕДРИ КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ, АНАТОМІЇ І ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ (ДО 95-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ) 66
- Т.О. Квятковська, О.М. Павленко, Д.Е. Казбінова, П.С. Утченко** ПОШИРЕНІСТЬ ПОПЕРЕЧНОЇ ПЛОСКОСТОПІСТІ СЕРЕД 18-24-РІЧНИХ СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В МЕДИЧНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ 67
- Ю.В. Кизюрина** СИНДРОМ ПАРКСА ВЕБЕРА – РУБАШОВА КАК ПРИМЕР НАРУШЕНИЯ ЭМБРИОГЕНЕЗА СОСУДОВ 68
- Е.О. Кіндратів** ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСПЛАЗІЇ ШИЙКИ МАТКИ, ЩО АСОЦІЙОВАНА З ПАПІЛОМАВІРУСНОЮ ІНФЕКЦІЄЮ У ЖІНОК ХВОРИХ НА БЕЗПЛІДДЯ 70
- О.Г. Кметь** ВПЛИВ КАРБАЦЕТАМУ НА ГІСТОМОРФОЛОГІЧНИЙ СТАН КОРИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ТА ГІПОКАМПУ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ ХВОРОБІ АЛЬЦГЕЙМЕРА 71
- А.К. Коваль, Л.В. Останкова, Е.Д. Луценко, Н.А. Бондарович, Е.Е. Ямпольская, М.В. Останков, А.Н. Гольцев** МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОРГАНОВ ИММУННОЙ СИСТЕМЫ У КРЫС ПОСЛЕ ЛЕЧЕНИЯ АТОПИЧЕСКОГО ДЕРМАТИТА ЛИОФИЛИЗИРОВАННОЙ КОРДОВОЙ КРОВЬЮ 72
- І.В.Козловська, Г.Й. Лавренчук, А.О. Ковальчук, О.М. Загричук** АНТИПРОЛІФЕРАТИВНА ДІЯ БЕВАЦІЗУМАБУ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ МОДЕЛІ ПРОЛІФЕРУЮЧИХ КЛІТИН 74
- І.І. Колосова, В.В. Майор, О.О. Краснов, К.О. Єгорова** ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЕМБРІОНАЛЬНОЇ СМЕРТНОСТІ ЩУРІВ ПІД ВПЛИВОМ КАДМІЮ ХЛОРИДУ ТА КАДМІЮ ЦИТРАТУ 75
- І.А.В. Кондрат** ОСОБЛИВОСТІ УЛЬТРАСТРУКТУРНОЇ БУДОВИ ЗВІВИСТИХ КАНАЛЬЦІВ ЯЄЧКА 77
- А.С. Короленко, Л.А. Песоцкая, Я.Д. Кочкарова** НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗЕЙ МОРФОЛОГИЧЕСКИХ И БИОФИЗИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ФОРМЕННЫХ ЭЛЕМЕНТОВ КРОВИ 79
- В.В. Кошарний, А.К. Каграманян, Л.В. Абдул-Огли, К.А. Кушнарьюва** МІКРОЦИРКУЛЯТОРНІ ЗМІНИ У СКЛАДІ СІМ'ЯНИХ ПУХИРЦІВ ЗА УМОВ МОДЕЛЮВАННЯ ТА РЕМОДЕЛЮВАННЯ ПОРУШЕНЬ КРОВООБІГУ 82
- Ю.І. Кузик, О.О. Сіра** ХРОНІЧНІ РОЗШАРОВУЮЧІ АНЕВРИЗМИ АОРТИ: ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА 84
- В.В. Лебединец, Л.В. Останкова, Д.В. Лебединец, Н.А. Бондарович, Н.Н. Бабенко, М.В. Останков, А.Н. Гольцев** ЭФФЕКТ ЛИОФИЛИЗИРОВАВАННОЙ КОРДОВОЙ КРОВИ НА ТЕЧЕНИЕ ДЕСТРУКТИВНЫХ ПРОЦЕССОВ В ГОЛОВНОМ МОЗГЕ 85

КРЫС С РАЗВИТИЕМ ИШЕМИЧЕСКОГО ИНСУЛЬТА

- Л.А. Леонова, Л.В. Останкова, Н.А. Бондарович, М.В. Останков, Ю.А. Гаевская, А.Н. Гольцев** МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА КОЖИ КРЫС С АТОПИЧЕСКОМ ДЕРМАТИТОМ ПОСЛЕ ВВЕДЕНИЯ КРИОКОНСЕРВИРОВАННЫХ КЛЕТОК ФЕТАЛЬНОЙ ПЕЧЕНИ 86
- С.О. Луцик** ІМУНОГІСТОХІМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НАДНИРКОВИХ ЗАЛОЗ ПОТОМСТВА ЩУРІВ, ЩО РОЗВИВАЛОСЯ В УМОВАХ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ГІПО- ТА ГІПЕРТИРОЗУ МАТЕРИНСЬКОГО ОРГАНІЗМУ 88
- О.Є. Маєвський, М.В. Погорелов** ЗМІНА МІКРОЕЛЕМЕНТІВ СТІНКИ ПЕРЕДСЕРДЬ ТА ШЛУНОЧКІВ СЕРЦЯ ЛЮДИНИ У РІЗНІ ВІКОВІ ГРУПИ 90
- О.Ю.Мазур, Ю.І.Кузик** ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЛЕГЕНЬ У ПОМЕРЛИХ З ОЖИРІННЯМ: ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ТА АНАЛІЗ ВЛАСНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ 92
- Г.І. Макуріна** КЛІНІКО-МОРФОЛОГІЧНІ ПАРАЛЕЛІ ПРИ ПСОРИАЗІ З КОМОРБІДНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ 93
- Л.П. Мартирисян, И.А. Баландина** ПАРАМЕТРЫ ЛЕВОГО ЖЕЛУДОЧКА ПО ДАННЫМ ЭХОКАРДИОГРАФИИ У ЛИЦ МУЖСКОГО ПОЛА ЮНОШЕСКОГО ВОЗРАСТА 95
- N.A.Markhon, N.S. Bondarenko, V.I.Zhylyuk** EFFECT ROYAL JELLY EXTRACT ON NEURONAL INJURY IN RATS WITH EXPERIMENTAL METABOLIC SYNDROME 96
- Д.Г. Марченко, Л.А. Філімонова** ЯКІСНІ УЛЬТРАСТРУКТУРНІ ЗМІНИ МІОФІБРИЛЯРНОГО АПАРАТА КАРДІОМІОЦИТІВ ЩУРІВ ТА ЇХ ЕМБРІОНІВ НА ПІЗНІХ ЕТАПАХ ПРЕНАТАЛЬНОГО ТА РАННІХ ЕТАПАХ ПОСТНАТАЛЬНОГО ПЕРІОДІВ ПІСЛЯ ДІЇ ЕТАНОЛУ 97
- В. М. Мацькевич, Т. Л. Ленчук, В. М. Василик, В. І. Левандовський, П. Й. Гунчак, П. Ф. Дудій** АНАЛІЗ МОРФОЛОГІЧНОГО ТА ПРОМЕНЕВОГО МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ КІСТКОВОЇ ТКАНИНИ НИЖНІХ КІНЦІВОК ПРИ ХОЛОДОВІЙ ТЕРМІЧНІЙ ТРАВМІ 98
- В.Д. Мішалов, О.В. Михайленко, О.В. Гринчишина** МОРФОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ УТВОРЕННЯ ПАСОЧКУ ОСАДНЕННЯ НАВКОЛО КРАЇВ ВХІДНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ РАНИ З УРАХУВАННЯМ ПОЛОЖЕНЬ ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ 100
- О.М. Мота, У.М. Галюк, П.Б. Покотило** АНАЛІЗ ЛІНІЙНИХ ПАРАМЕТРІВ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ 100
- Л.А. Налескіна, Д.М. Сторчай, Т.М. Яловенко, Л.М. Кунська, О.М. Ключов, Н.Ю. Лук'янова, В.Ф. Чехун** РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ: ОСОБЛИВОСТІ ЦИТОАРХІТЕКТОНІКИ ТА СТАНУ ЛАКТОФЕРИНУ У ПЕРВИННОМУ ОСЕРЕДКУ ХВОРИХ 101

А.А. Нефедов, С.Н. Дронов ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕЙРОПРОТЕКТОРА ДЛЯ КОРРЕКЦИИ УЛЬТРАСТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ЦНС, ИНДУЦИРОВАННЫХ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫМ АЛЛЕРГИЧЕСКИМ ЭНЦЕФАЛОМИЕЛИТОМ	103
О.О. Нефьодова, О.І. Азаров, Г.М. Фролова ВПЛИВ ХЛОРИДУ КАДМІЮ ТА ЦИТРАТУ ЦЕРІЮ НА ПОКАЗНИКИ ЕМБРІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЩУРІВ ПРИ ВНУТРІШНЬОШЛУНКОВОМУ ВВЕДЕННІ	105
О.О. Нефьодова, Д.В. Білишко, І.О. Придіус ЗМІНИ ЕМБРІОГЕНЕЗУ ЩУРІВ ПІД ВПЛИВОМ ХЛОРИДУ КАДМІЮ ПРИ ІЗОЛЬОВАНОМУ ВВЕДЕННІ ТА В КОМБІНАЦІЇ З ЦИТРАТОМ ГЕРМАНІЮ	107
О.О. Нефьодова, О.І. Гальперін, В.В. Грузд МОДИФІКУЮЧИЙ ВПЛИВ КОМПОЗИТУ ЙОД+СІРКА НА ЕМБРІОТОКСИЧНІСТЬ ЦИТРАТУ КАДМІЮ В ЕКСПЕРИМЕНТІ НА ЩУРАХ	109
О.О. Нефьодова, І.П. Задесенець ВПЛИВ СОЛЕЙ КАДМІЮ НА ПОКАЗНИКИ ЕМБРІОГЕНЕЗУ ЩУРІВ ПРИ ВНУТРІШНЬОШЛУНКОВОМУ ВВЕДЕННІ ІЗОЛЬОВАНО ТА ЗА УМОВ КОРЕКЦІЇ ЦИТРАТОМ ЦИНКУ	111
С.П. Новиков, Л.А. Кириллова, К.Б. Фролов РОЛЬ СТИМУЛЯЦИИ ЭРИТРОПОЭЗА В ПРЕДОПЕРАЦИОННОЙ ПОДГОТОВКЕ ПРИ ХИРУРГИЧЕСКОМ ЛЕЧЕНИИ БОЛЬНЫХ С КОЛОРЕКТАЛЬНЫМ РАКОМ	114
І.І. Окрім, Т.В. Хмара, І.І. Заморський АТИПОВИЙ ВАРІАНТ ТОПОГРАФІЇ НЕПАРНОЇ ВЕНИ У ПЛОДА ЛЮДИНИ 5 МІСЯЦІВ	116
У.В. Омеляш ПІДГОСТРИЙ ТИРЕОЇДИТ ДЕ КЕРВЕНА: КЛІНІКО-ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ У ОПЕРОВАНИХ З ПРИВОДУ ЗАХВОРЮВАНЬ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ	117
С.О.Опарін, О.О. Дядик, Я.П. Фелештинський, Б.В. Сорокін, К.С. Козлова, Д.В. Лупенко, О.В. Грузинський ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЛІКУВАННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВИХ КРОВОТЕЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕНДОСКОПІЧНОЇ ВИСОКОЧАСТОТНОЇ ЗВАРЮВАЛЬНОЇ БІПОЛЯРНОЇ ЕЛЕКТРОКОАГУЛЯЦІЇ	118
М.А. Padalitsa, I.Y. Yevtushenko ANATOMICAL HYSTERESIS OF RENAL CALYCES IN CHILDREN AND ADOLESCENTS	119
В.И. Падалко, Н.А. Ремнева, Е.С. Проценко, А.И. Божков ВОЗРАСТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИБРОЗА ПЕЧЕНИ У КРЫС ПРИ ДЛИТЕЛЬНОМ ВВЕДЕНИИ ТЕТРАХЛОРМЕТАНА	121
Н.О. Перцева, Д.І. Чуб УЛЬТРАСТРУКТУРНІ УШКОДЖЕННЯ ТРОМБОЦИТАРНОГО ГЕМОСТАЗУ У ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ 1 ТА 2 ТИПУ	123
И.А. Петько, А.К. Усович ФОРМИРОВАНИЕ И ПРЕОБРАЗОВАНИЕ ЖЕЛЕЗ И МЫШЕЧНОЙ ТКАНИ ПРОСТАТЫ ПЛОДОВ ЧЕЛОВЕКА	125
Y.V. Pivovarenko THE INFLUENCE OF THE GEOMAGNETIC FIELD ON THE MORPHOLOGY OF PLANTS	126

О.Т. Письменная, О.В.Николаева, О.В.Наумова МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ТКАНЕЙ ЗУБОВ ПОТОМСТВА КРЫС, ПОЛУЧАВШИХ ГИПЕРКАЛОРИЙНУЮ ДИЕТУ В ПЕРИОД БЕРЕМЕННОСТИ МАТЕРИ	128
П.Б. Покотило, У.М.Галюк СКАНУЮЧА ЕЛЕКТРОННА МІКРОСКОПІЯ СЕРЦЯ БІЛИХ ЩУРІВ НА РАННІХ ТЕРМІНАХ ОПОЇДНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ	129
S.S. Popko, V.M. Evtushenko FEATURES OF THE PROSTATE-SPECIFIC ANTIGEN EXPRESSION BY HUMAN PROSTATE GLAND	130
О.В. Пославська, П.О. Гриценко, М.П. Федченко МОРФОМЕТРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛОРЕКТАЛЬНОГО ФЕНОТИПУ РАКУ НЕВІДОМОЇ ПЕРВИННОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ	131
О.В. Пославська, І.С. Шпонька, П.О. Гриценко, П.В. Савченко КАРЦИНОМИ НЕВІДОМОЇ ПЕРВИННОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ З ІЗОЛЬОВАНИМ ОДНОСТОРОННІМ УРАЖЕННЯМ ПАХВОВИХ ЛІМФАТИЧНИХ ВУЗЛІВ У ЖІНОК	133
С.М. Потапов, О.М. Плітень, Д.І. Галата ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ СТУПЕНЯ ПУХЛИННОГО УРАЖЕННЯ ЯЄЧКА ГЕРМІНОГЕННИМИ ПУХЛИНАМИ ЗІ СТАДІЯМИ Т РТNS КЛАСИФІКАЦІЇ	134
О.Ю. Потоцкая, Е.Н. Шевченко СРАВНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ УКРАИНЫ, ИНДИИ И ИЗРАИЛЯ, ВЛИЯЮЩИХ НА АДАПТАЦИЮ К СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ	137
О.М. Проніна, М.М.Кобеньак МАКРОСКОПІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНОГО РУБЦЯ ТОВСТОГО КИШЕЧНИКА ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ ВИКОРИСТАННІ ДЕСМОСІНУ	138
О.С. Проценко, О.В. Кравцов, Н.О. Ремньова, О.В. Шаповал МОРФОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТКАНИН ПРИ ОПІКАХ	139
Н.В. Репин, Л.Н.Марченко, Т.П. Говоруха, А.М. Васькович, В.И. Строна, Т.Н. Юрченко, Ю.А.Чиж МОРФО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ПОЧЕК ПРИ КОРРЕКЦИИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ПОЧЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТИ КРИОЭКСТРАКТОМ ПЛАЦЕНТЫ	140
Л.А. Романенко, П.А.Кобеза НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ГИСТОЛОГИИ НА КАФЕДРЕ ГИСТОЛОГИИ ГУ «ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ МЕДИЦИНСКОЙ АКАДЕМИИ МЗ УКРАИНЫ»	143
О.А. Савченко, О.А. Алексєєнко, І.О. Мальцев, В.Р. Скорик ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПРЕСІЇ МАРКЕРУ WT-1 ТА KI-67 В ЕПІТЕЛІАЛЬНИХ ТА ГРАНУЛЬОЗОКЛІТИННИХ ПУХЛИНАХ ЯЄЧНИКІВ	144
Т.М. Сазонова ЕМБРИОГЕНЕЗ ПРОВІДНОЇ СИСТЕМИ СЕРЦЯ	146
Т.В. Святенко ЗНАЧЕННЯ ГІСТОЛОГІЧНОГО МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ ВЕРИФІКАЦІЇ ДЕРМАТОЛОГІЧНОГО ДІАГНОЗУ	147
А.А. Скрынник, В.А. Оганесян, А.Г.Яблоков, О.В.Градов СИСТЕМА ДЛЯ	148

ПОЛУАВТОМАТИЧЕСКОЙ КЛАССИФИКАЦИИ ТКАНЕЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ОПТИЧЕСКОГО ДИФРАКТОМЕТРА ДЛЯ АНАЛИЗА БИОПОЛИМЕРНЫХ СТРУКТУР

O.M. Slobodian, N.M. Navarchuk, O.V. Guzik ALTERNATIVE METHODS IN THE STUDY OF HUMAN ANATOMY 150

С.С. Соколова МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ У ДІТЕЙ, НАРОДЖЕНИХ З МАЛОЮ ВАГОЮ ТІЛА 151

О.П. Сотнікова, Н.І. Молчанюк, Г.С. Фесюнова, Т.Д. Лотош УЛЬТРАСТРУКТУРНІ ЗМІНИ ТКАНИН ОКА КРОЛІВ ПІСЛЯ ІНСТИЛЯЦІЙ ЛІПОСОМАЛЬНОЇ ФОРМИ КВЕРЦЕТИНУ ТА ІН'ЄКЦІЙ ЕКСТРАКТУ БУРКУНУ НА ФОНІ МОДЕЛЬОВАНОЇ КОНТУЗІЇ ОКА СЕРЕДНЬОГО СТУПЕНЯ ТЯЖКОСТІ 153

Н.В. Станішевська РОЛЬ СЕЛЕНОПРОТЕЇНІВ В МЕХАНІЗМАХ КАНЦЕРОГЕНЕЗУ 155

І.І. Старченко, А.Г. Нікіфоров, В.В. Черняк, О.К. Прилуцький НЕЙРОНАЛЬНО – ГЛІАЛЬНІ СПІВВІДНОШЕННЯ В СПИННОМОЗКОВОМУ ВУЗЛІ ЛЮДИНИ У ВНУТРІШНЬОУТРОБНИЙ ПЕРІОД РОЗВИТКУ 157

В.Г. Стецишин, Л.В. Останкова, Т.Г. Дубрава, Л.В. Сокол, Н.А. Бондарович, А.Н. Гольцев ВЛИЯНИЕ ЛИОФИЛИЗИРОВАННОЙ КОРДОВОЙ КРОВИ НА СТРУКТУРУ МАТКИ КРЫС С ГЕРПЕСВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИЕЙ 159

О.А. Тихвинская, Е.Ю. Рогульская ВЛИЯНИЕ ПОКРЫТИЙ НА ОСНОВЕ ПЛАЗМЫ КРОВИ НА ЗАЖИВЛЕНИЕ ЭКСЦИЗИОННЫХ КОЖНЫХ РАН У МЫШЕЙ 160

В.А. Туманський, С. В.Фень, Л.М. Туманська ХРОНІЧНИЙ НЕАЛКОГОЛЬНИЙ І АЛКОГОЛЬНИЙ СТЕАТОГЕПАТИТ: ПАТОМОРФОЛОГІЯ РЕПАРАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ В ПЕЧІНЦІ ТА ЇХ НАСЛІДКІВ 162

L.Ya. Fedonjuk, A.I. Dovgalyuk HISTOARCHITECTONICS OF THE CHORDAE TENDINEAE OF THE HUMAN MITRAL VALVE WITH MINOR CARDIAC ABNORMALITIES 164

Ю.В. Харченко, Н.С. Бондаренко, В.І. Жилук ВПЛИВ АДЕМЕТИОНІНУ НА СТРУКТУРУ СА1 ЗОНИ ГІПОКАМПА ЩУРІВ ІЗ СУБХРОНІЧНИМ МЕДИКАМЕНТОЗНИМ ГЕПАТИТОМ 165

Т.В. Хмара, О.М. Галичанська, А.Б. Хмара, Т.В. Комар, К.З. Шевчук АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ ТИМУСА У ПЕРИНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ ЛЮДИНИ 166

І.С. Хріпков ДИНАМИКА УЛЬТРАСТРУКТУРНИХ ИЗМЕНЕНИЙ КОМПАРТМЕНТА ЭНЕРГООБЕСПЕЧЕНИЯ Фолликулярных Эндокриноцитов Щитовидной ЖЕЛЕЗЫ В ПРОЦЕССЕ ДИСТАНТНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ТРАНСПЛАНТИРУЕМОЙ ОПУХОЛЬЮ 168

О.С. Хухліна, А.А. Антонів, О.Б. Кузьмінська, О.Є. Мандрик, З.Я. Коцюбійчук МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМОРИДНОГО ПЕРЕБІГУ НЕАЛКОГОЛЬНОГО СТЕАТОГЕПАТИТУ НА ТЛІ ОЖИРІННЯ ТА ВТОРИННОЇАРТЕРІАЛЬНОЇ 169

ГІПЕРТЕНЗІЇ

М.Б. Черкес АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ГЕОМЕТРИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ВЕРХНЬОЩЕЛЄПНИХ ПАЗУХ У ОСІБ ЗРІЛОГО ВІКУ	170
В.С. Черно, М.С. Казначєєва, С.О. Ворона, С.Ю. Коваль МОРФО- ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ТКАНИН ДЕЯКИХ ОРГАНІВ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ ЗА УМОВИ МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ (ЗА ДАНИМИ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ)	172
О.М. Шарапова ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ В ЯЄЧКАХ ЩУРІВ ПІД ВПЛИВОМ НАСТОЯНКИ ЕХІНАЦЕЇ ПУРПУРОВОЇ	174
В.Ф. Шаторна, В.І. Гарець, І.І. Кононова, О.А. Земляний ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФЕТАЛЬНОЇ ПЕЧІНКИ ЩУРА ПРИ КОМБІНОВАНОМУ ВПЛИВІ АЦЕТАТУ СВИНЦЮ І ЦИТРАТІВ МЕТАЛІВ	175
І.В. Шевченко, Б.К. Косьмина УЛЬТРАСТРУКТУРНІ ОСНОВИ ПОРУШЕНОГО МОРФОГЕНЕЗУ СЕРЦЯ ЩУРІВ ПІД ВПЛИВОМ АЦЕТАТУ СВИНЦЮ	177
К.В. Шевченко, Г.А. Єрошенко, А.І. Ячмін, Д.Р. Крамаренко РЕАКЦІЯ ОБМІННОЇ ЛАНКИ ГЕМОМІКРОЦИРКУЛЯТОРНОГО РУСЛА СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЩУРІВ НА ХРОНІЧНУ ІНТОКСИКАЦІЮ ЕТАНОЛОМ	179
T.V. Shynkarenko, I.S. Shponka, S.M. Chekan COMPETENCY-ORIENTED EDUCATION: GOALS FOR PATHOLOGY COURSE	180
М.А. Шишкін МОЛЕКУЛЯРНО-ІМУНОГІСТОХІМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКСПРЕСІЇ КІ-67 КЛІТИНАМИ КОЛОРЕКТАЛЬНОЇ АДЕНОКАРЦИНОМИ	181
Т.В. Шканд, А.Л. Татарець, М.О. Чиж, І.В. Слета, І.В. Бєлочкіна ВИКОРИСТАННЯ ЧУТЛИВИХ ДО В'ЯЗКОСТІ ФЛУОРЕСЦЕНТНИХ БАРВНИКІВ ДЛЯ ОЦІНКИ ДЕГРАДАЦІЇ ГІДРОГЕЛЮ АЛЬГІНАТУ В ТКАНИНІ МІОКАРДА	182
О.О. Яковець, С.В. Козлов МОЛЕКУЛЯРНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ЛІМФАТИЧНОГО РУСЛА СЕРЦЯ НА ЕТАПАХ ПРЕНАТАЛЬНОГО ПЕРІОДУ ОНТОГЕНЕЗУ	184
L.M. Yashchenko MODERN VIEWS ON THE PATHOGENETIC AND PROGNOSTIC ASPECTS OF PROLONGED AND POSTTERM PREGNANCY	185

припустити, що у середній черепній ямці переважають праві латеральні відділи.

В ході дослідження також було визначено, що з 30 у 14 випадках спостерігалися різні значення поперечно-поздовжнього показника з лівої та правої частин середньої черепної ямки, а саме: 7 середній-широкий; 2 середній-вузький; 2 широкий-середній; 1 вузький-широкий; 2 вузький-середній.

В результаті дослідження було встановлено, що середні латеральні відділи середньої черепної ямки зліва зустрічаються у 54% (з 35), широкі – у 34 % та вузькі у 11%. При цьому справа у 38% (з 32) середні латеральні відділи середньої черепної ямки, у 56% - широкі та у 6% вузькі.

Підсумок. Таким чином, ми визначили, що зліва частіше зустрічаються середні латеральні відділи середньої черепної ямки, а справа – широкі, що вказує на асиметрію між лівою та правою частинами середньої черепної ямки.

ІНДИВІДУАЛЬНА АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ – НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ ЛЮДИНИ.

Ю.М. Вовк, О.Ю. Вовк

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

E-mail: profvovk46@ukr.net

В основі вчення академіка В.М. Шевкуненко (1925, 1937, 1948) про індивідуальну анатомічну мінливість знаходиться новий напрямок і комплексний науковий підхід щодо виявлення закономірності цієї мінливості та вивчення нового напрямку морфології та її напрямків. Більшість наших морфологів і класичних анатомів вважає, що індивідуальна анатомічна мінливість є варіантною структурою органів та систем тіла людини. Однак це помилкове уявлення і вимагає всебічних обґрунтувань і додаткових роз'яснень. У зв'язку з цим, молодий хірург В.М. Шевкуненко ще на початку минулого століття, виділив ряд питань, які потребують обов'язковому вивченню з позиції практичної діяльності лікаря; а саме: невідповідність форми та положення органів, які видно під час оперативного втручання з нормою, описаною у підручниках та атласах; недосконалість багатьох хірургічних доступів, при яких не враховуються індивідуальні відмінності; значна мінливість клінічних симптомів і больових реакцій при одній і тій самій хворобі у різних хворих; невідповідність існуючих анатомічних даних досвіду хірургів; необхідність розробки нових способів хірургічних операцій.

Початкові формулювання поняття індивідуальної анатомічної мінливості по В.М. Шевкуненко: індивідуальної анатомічної мінливості піддаються всі без

винятку органи, системи та тканини людини; індивідуальна анатомічна мінливість є результат онтогенезу в процесі складних взаємодій розвитку організму з факторами навколишнього середовища; в основі індивідуальної анатомічної мінливості закладена анатомічна спадковість, яка зумовлює зовнішній вигляд, форми і розміри органів, ділянок, систем тіла людини; всі випадки, що знаходяться в межах варіаційного ряду, є анатомічною нормою і відповідає діапазону індивідуальної мінливості з правильним розвитком організму.

У зв'язку з вищевказаним, необхідно навести основні положення вчення про індивідуальну анатомічну мінливість, які друкуються у працях В.М. Шевкуненко та його учнів.

Індивідуальна анатомічна мінливість це еволюційний, єдиний і динамічний процес морфогенезу, який визначається варіабельністю структури і функції на конкретних етапах анте- і постнатального розвитку, становлення, формування і регресу. Індивідуальна анатомічна мінливість обумовлена особливостями реалізації генетичної програми, яку закладено і закріплено в процесі онто- і філогенезу під впливом біологічних і соціальних факторів навколишнього середовища. Анатомічні відмінності форми, положення, розмірів і маси органів, систем і тканин, які не супроводжуються порушеннями функцій, варіюють в низьких межах і їх діапазон обмежений крайніми формами варіаційного ряду, за якими знаходяться аномалії. Форма тіла людини, топографія органів, систем і тканин індивідуально неповторимі, вони відрізняються своєю специфічністю настільки, що організм людини не повторює іншого, йому подібного. Між зовнішньою формою людини, його будовою тіла, обов'язково існує кореляційна залежність, яка є основою індивідуалізації лікарської тактики, діагностики та хірургічного лікування. Індивідуальна анатомічна мінливість це біологічна і соціальна закономірність розвитку людини!

Згідно з цих важливих положень, слід уяснити, що у основі знаходиться соматотип, генетично обґрунтований і отриманий від батьків і який існує як постійний комплекс індивідуальної анатомічної статури.

Саме головне – закладений соматотип залишається постійним і ніколи не змінюється. У залежності від існуючих трьох соматотипів формуються відповідний індивідуальний тип морфологічної структури? будови людини: екоморфного походження, мезоморфного і ендоморфного. Ці назви походять від трьох зародкових листів: зовнішнього – ектодерми, середнього – мезодерми (мезенхіми) та внутрішнього – ектодерми. Відповідно з цим, У. Шелдон (1940), вперше розділив людей за морфологічною статурою (соматотипування) на екоморфів (ectomorph), мезоморфів (mesomorph) і ендоморфів (endomorph). Американські фізіологи Б. Хіт і Д. Картер (1969) доповнили дослідження У. Шелдона, вивченням графічних соматозрізів у плані функціональної спрямованості трьох соматотипів. Необхідно підкреслити, що академік В.М. Шевкуненко, передбачаючи вищевказані роботи, вперше у 20-30х роках минулого століття, сформулював та описав крайні форми індивідуальної анатомічної мінливості, які обмежують існуючу анатомічну норму будови тіла людей.

Таким чином, ектодермальний шлях формування веде до доліхопетальності і подальшої доліхоморфної, яка проявляється подовженням тіла, переважно поздовжніх і високих параметрів з паралельним звуженням всіх морфологічних структур і розвитком доліхоморфного конституційного типу людини. При цьому необхідно пам'ятати, що доліхоморфна статура поєднується з вузькоголовістю (доліхокранією і доліхоцефалією), звуженими формами грудної клітки, живота та великого тазу тощо.

Інша крайня будова тіла людини характеризується другим соматотипом ендодермального походження, що веде до брахіпетальності і брахіморфності усіх структур, які проявляються укороченням і потовщенням тіла, переважанням усіх поперечних параметрів з одночасним зменшенням поздовжніх і висотних параметрів, що проявляється брахіморфним конституційним типом людини. При цьому спостерігається круглоголовість (брахікранія, брахіцефалія), а також розширені та скорочені форми грудної клітки, живота та тазу.

Між зазначеними формами індивідуальної анатомічної мінливості, В.М. Шевкуненко відокремив середню або мезопетальності, мезоморфну форму тіла людини, що має мезодермальний шлях розвитку і усереднену характеристику поздовжніх, поперечних і висотних показників, яка веде до мезоморфного типу морфологічної будови.

ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТЕВОЇ ТА ВІКОВОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ЧЕРЕПІВ ПОХОВАННЯ КУРГАННОГО МОГИЛЬНИКА СКОРОБІР БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА (8-4 СТОЛІТТЯ ДО НАШОЇ ЕРИ)

О.Ю. Вовк, І.В. Чеканова

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

E-mail: irynachekanova@ukr.net

Актуальність. Антропология – це наука про походження й еволюцію людини, утворення людських рас і про нормальні варіації фізичної будови людини. Важливим розділом антропологии являється краніология, котра вивчає індивідуальні та групові зміни черепа. Вивчення особливостей черепів різних етнічних груп більш ранніх епох допомагає відповісти на питання сучасної краніологии.

Метою дослідження є встановлення статеві та вікової приналежності черепів людини з Курганного могильника Скоробірів Більського городища.

Матеріали та методи. Були проведені краніометричні дослідження двох черепів з колекції Музею археології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Черепа знайдені у похованні Курганного могильника Скоробірів некрополя Більського городища (8-4 ст. до н. е.), основне погребіння – остання чверть 6 ст. до н. е. Розкопки